Μας δείχνουν τη Χάγη!

Του **ΘΑΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**
Ανταπόκριση, Βρυξέλλες

Το μήνυμα των Βρυξελλών προς την Αθήνα για τα ελληνοτουρκικά. «Επιδιώξτε την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο και θα σας στηρίξουμε», λένε κορυφαίοι διπλωμάτες της Ε.Ε.

Το μέλλον των ευρωτουρκικών και ελληνοτουρκικών σχέσεων πολύ δύσκολα θα βελτιωθεί αν δεν συντονιστούν οι δύο πλευρές για να προσφύγουν από κοινού στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, με στόχο την επίλυση του ενός και μοναδικού ανοιχτού ζητήματος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δηλαδή της υφαλοκρηπίδας, μεταφέρουν στη **Realnews** Ευρωπαίοι διπλωμάτες που παρακολουθούν τις εξελίξεις από τα μετόπισθεν ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Παρομοίως η κατάσταση στην ανατολική Μεσόγειο δεν πρόκειται να εξομαλυνθεί, αν οι δύο πλευρές δεν επιστρέψουν στο τραπέζι του διαλόγου για την επίλυση του Κυπριακού. Το μήνυμα προς την ελληνική πλευρά είναι απλό: «Επιδιώξτε την προσφυγή στη Χάγη και θα σας στηρίξουμε».

Ως εκ τούτου, η συνολική και συντονισμένη πίεση από την πλευρά της Ε.Ε. προς την Τουρκία, υπό τη νέα ηγεσία της Κομισιόν και του Συμβουλίου, αλλά και υπό την εποπτεία του ύπατου εκπροσώπου Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. **Ζοζέπ Μπορέλ** (που έχει στηρίξει την Ελλάδα και με την προηγούμενη ιδιότητά του) θα είναι διπλή: αφενός να συμφωνήσει να πάει με την Ελλάδα στη Χάγη, αφετέρου να κάτσει στο τραπέζι του διαλόγου για το Κυπριακό.

Σε σχέση με το δεύτερο, η έκθεση του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ **Αντόνιο Γκουτέρες** δεν αφήνει και πολλά περιθώρια εφησυχασμού, όπως την ερμηνεύουν Ευρωπαίοι διπλωμάτες. Ή θα κάτσουν στο τραπέζι οι δύο κοινότητες, σε διαδικασία κλειστού τέλους, ή η δυναμική χάνεται, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ο επιμερισμός ευθυνών θα ακολουθήσει και δεν είναι βέβαιο ότι θα συμφέρει την ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Σε σχέση με το πρώτο, οι κοινοτικές υπηρεσίες υπενθυμίζουν με νόημα τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων (GAC) του Ιουνίου 2019, όπου σαφώς αναφέρεται: «Το Συμβούλιο εξακολουθεί να αναμένει από την Τουρκία να δεσμευτεί κατηγορηματικά για σχέσεις καλής γειτονίας, διεθνείς συμφωνίες και για την ειρηνική διευθέτηση των διαφορών, προσφεύγοντας, ενδεχομένως, στο Διεθνές Δικαστήριο Δικαιοσύνης».

Καθόλου τυχαίες δηλώσεις

Τη δήλωση αυτή επανέλαβε και ο νέος εκπρόσωπος της Κομισιόν για θέματα εξωτερικής πολιτικής, **Πίτερ Στάνο**, στην πρώτη ερώτηση που δέχθηκε κατά τη διάρκεια της ενημέρωσης των συντακτών στις Βρυξέλλες, με την έναρξη της νέας θητείας της Κομισιόν. Η δήλωση δεν είναι καθόλου τυχαία. Η Ε.Ε. είναι μηχανισμός ειρήνης και η διεθνής ομαλότητα περνά μέσα από τον διάλογο και τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα. Καθόλου τυχαία δεν είναι και η δεύτερη δήλωση, δύο ημέρες μετά: «Είναι επιτακτική ανάγκη να τηρείται το διεθνές δίκαιο της θάλασσας, η αρχή των καλών γειτονικών σχέσεων και η κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα στις θαλάσσιες ζώνες όλων των γειτονικών παράκτιων κρατών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παράγονται από τα νησιά τους». Κοινώς, για την Ε.Ε. -και όχι απλά για την Ελλάδα- τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα. Στις Βρυξέλλες, όπου προέχει η θεσμική μνήμη, γνωρίζουν ότι η Ελλάδα είχε θέσει την παραπομπή της υπόθεσης της υφαλοκρηπίδας στη Χάγη σε πρώτιστη θέση των επιδιώξεων της εξωτερικής πολιτικής της, ειδικά την εποχή Κρανιδιώτη, και της πορείας προς την απόδοση υποψηφιότητας ένταξης στην Τουρκία.

Η κατάσταση στην ανατολική Μεσόγειο δεν πρόκειται να εξομαλυνθεί, εάν οι δύο πλευρές δεν επιστρέψουν στο τραπέζι του διαλόγου

Η Τουρκία, για να πάρει την υποψηφιότητα, έδωσε τη συγκατάθεσή της στην Ελλάδα για προσφυγή στη Χάγη το 1999 και έως το 2003 τεχνικές ομάδες των δύο πλευρών είχαν ολοκληρώσει τη νομική και τεχνική προετοιμασία. Η υπόθεση αφέθηκε να καταρρεύσει υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες για την ευρωπαϊκή διπλωματία το 2004. Η κατάσταση χειροτέρεψε με την απόρριψη του σχεδίου Ανάν και με το πάγωμα των συσχετιζόμενων με την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας ενταξιακών κεφαλαίων για την Τουρκία, τον Δεκέμβριο του 2006. Εκτοτε επιδεινώθηκε σοβαρά και η κατάσταση στην ίδια την Τουρκία (δημοκρατία, κράτος δικαίου). Για πολλές πολιτικές δυνάμεις στην Ε.Ε., αυτά τα δύο συσχετίζονται. «Η Τουρκία είναι μέρος του προβλήματος», συνηθίζει να λέει πηγή της «R» στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων. Ηδη ο νέος ύπατος εκπρόσωπος Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. Ζ. Μπορέλ, συνάντησε τον **Μεβλούτ Τσαβούσογλου** στο περιθώριο της υπουργικής συνάντησης του ΟΑΣΕ στην

mpog@realnews.gr

η άποψη
του του **ΜΑΚΗ ΤΖΙΦΡΑ***

*Νομικού

Πριν να είναι αργά

Η ΓΕΡΜΑΝΙΔΑ «επίτροπος» επιθυμεί να γίνει προσπάθεια για έναν νέο, υψηλού επιπέδου, ευρωτουρκικό διάλογο προς αναθέρμανση των ευρωτουρκικών σχέσεων. Προφανώς, αναστέλλονται οι «κυρώσεις» που είχαν αποφασιστεί ομόφωνα από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε βάρος της Τουρκίας, γιατί αυτή έβαλε γεωτρύπανα στα κυπριακά χωρικά ύδατα.

Σειρά πλέον παίρνει κι η Ελλάδα, με τον «χάρτη» που παρουσίασε η Τουρκία σε συμφωνία με τη Λιβύη για τη δική των ΑΟΖ. Με αυτόν, οι Τούρκοι σβήνουν την κυπριακή ΑΟΖ και ένα σύμπλεγμα ελληνικών νησιών. Ως να μην έχουμε διά της υφαλοκρηπίδας των χωρικά ύδατα! Κατ' αυτόν τον τρόπο υπονομεύονται κυριαρχικά μας δικαιώματα. Ομως ούτε στην Ε.Ε. ούτε και στο ΝΑΤΟ πολυνοιάζονται. Κύπρος κι Ελλάδα, βέβαια, δεν έθεσαν θέμα προστασίας των. Παρόλο που η συμμαχία «εγγυάται την ασφάλεια και την ελευθερία των μελών» της. Σίγουρα μας απέτρεψαν, γιατί η παραμονή της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ προέχει. Μόνο ο Μακρόν για την ώρα έμεινε να αντιπαρατίθεται στον Ερντογάν. Η Κύπρος επέλεξε να πάρει τον δρόμο προς το Διεθνές Δικαστήριο. Είναι κι αυτό μια «διαμαρτυρία», αλλά δεν είναι λύση. Γιατί ζητήματα που άπτονται των κυριαρχικών δικαιωμάτων ενός κράτους υποστηρίζεται, και ορθώς, ότι δεν τα πας σε δικαστήριο. Η κυριαρχία ενός κράτους είναι αδιαπραγμάτευτη και πρέπει να ασκείται αδιαμεσολάβητα από δικαστική κρίση. Εδώ είμαστε μπροστά σε προσπάθεια διείσδυσης της Τουρκίας σε χωρικά ύδατα άλλων χωρών. Η Κύπρος, βέβαια, ξέρει ότι δεν διαθέτει τη «δύναμη» να εμποδίσει την Τουρκία και γι' αυτό η διπλωματία της στόχευσε εξ αρχής να χαράξει την ΑΟΖ της από κοινού με το Ισραήλ, την Ελλάδα και την Αίγυπτο. Να έχει επίσης με το μέρος της τις ΗΠΑ αλλά και τη Γαλλία, καθώς δικές των εταιρείες κάνουν γεωτρήσεις στα χωρικά της ύδατα. Ετσι εξηγείται η «αλληλεγγύη» του Μακρόν. Ομως οι ΗΠΑ, όπως όλα δείχνουν, μετέβαλαν τη στάση τους έναντι της Τουρκίας και πλέον της συγχωρούν τα πάντα. Βέβαιο είναι ότι δεν σκοπεύουν να της αντιπαρατεθούν για να προασπίσουν το διεθνές δίκαιο.

Οπότε ή μόνοι μας θα προασπίσουμε την κυριαρχία μας ή θα πάρουμε κι εμείς τον «λάθος» δρόμο προς το δικαστήριο. Αν, πάντως, μείνουμε αδρανείς και περιμένουμε λύσεις έξωθεν, όπως τώρα, φοβάμαι ότι δεν θα αργήσει η μέρα που οι «γείτονες», έτσι όπως τους χειρίζονται υποχωρητικά οι ισχυροί, θα φυτέψουν γεωτρύπανα στη θάλασσα έξω από τη Λεμεσό, αλλά και στα Φαλάσαρνα της Κρήτης, στην Κυρά Παναγιά της Καρπάθου, στη Ρόδο, στο Καστελλόριζο. Τότε, όμως, θα είναι αργά.

ΟΗΕ

Η έκθεση του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες για την Κύπρο δεν αφήνει και πολλά περιθώρια εφησυχασμού. Ή θα κάτσουν στο τραπέζι οι δύο κοινότητες, σε διαδικασία κλειστού τέλους, ή η δυναμική χάνεται, με ό,τι αυτό συνεπάγεται

Μπρατισλάβα την Πέμπτη και, μεταξύ άλλων, συζήτησαν και τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο. Νωρίτερα, την Τρίτη, συνάντησε και τον υπουργό Εξωτερικών **Νίκο Δένδια** (ήταν η πρώτη του συνάντηση με υπουργό Εξωτερικών κράτους-μέλους). Ουδείς, φυσικά, στις Βρυξέλλες εκτιμά ότι το μνημόνιο συνεργασίας Τουρκίας - Λιβύης δημιουργεί έννομες συνέπειες, αλλά είναι ενδεικτικό μιας χρόνιας και νοσηρής κατάστασης. Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (το ανώτατο όργανο της Ε.Ε.) δεν αφήνουν κανένα περιθώριο για παρερμηνείες.

Ωστόσο, για να μη μείνουμε στις φραστικές διατυπώσεις και στις καταγγελίες -και από τη στιγμή που τα άλλα μέσα (κυρώσεις) έχουν μικρή διπλωματική αποτελεσματικότητα- ο δρόμος της Χάγης είναι μονόδρομος. Η Ε.Ε. θα εξαντλήσει κάθε διπλωματικό μέσο για να πείσει την Τουρκία να αποδεχθεί την προσφυγή, αλλά και η ελληνική πλευρά θα πρέπει να είναι πολιτικά και νομικά προετοιμασμένη τόσο για τη διαδικασία όσο και για την κρίση του Δικαστηρίου.

Συμβιβασμός

Στη διεθνή διπλωματία, με γνώμονα το διεθνές δίκαιο και την ειρήνη, όλοι προχωρούν μέσα από τον συμβιβασμό, σημειώνουν διπλωματικές πηγές στο Συμβούλιο. Κανείς δεν παίρνει πάντα το 100%. Υπό αυτή την έννοια, είναι σαφές ότι η υφαλοκρηπίδα του Καστελλόριζου προφανώς και δημιουργεί έννομα δικαιώματα σε ΑΟΖ, αλλά το πόσο και το πού δεν είναι σήμερα σαφές. Θα είναι μετά την κρίση του Δικαστήριου. Και, φυσικά, από εκεί που σήμερα δεν μπορεί να γίνει τίποτα χωρίς ένταση, μετά όλα θα είναι εφικτά και μάλιστα σε καθεστώς ειρήνης και συνεργασίας. Εχει σημασία ότι όλα αυτά -ομολογουμένως αρκετά έξυπνα η ίδια η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **Φον Ντερ Λάιεν** τα διαχώρισε απόλυτα από το μεταναστευτικό. Για τα παραπάνω, όπως είπε «έχουμε να κάνουμε δύσκολες συζητήσεις». Για το μεταναστευτικό, **Μαργαρίτης Σχοινάς** και **Ιλβα Γιόχανσον** έφτασαν ήδη στην Αγκυρα και το διάδοχο πακέτο για τη Συμφωνία του 2016 δεν θα αργήσει.

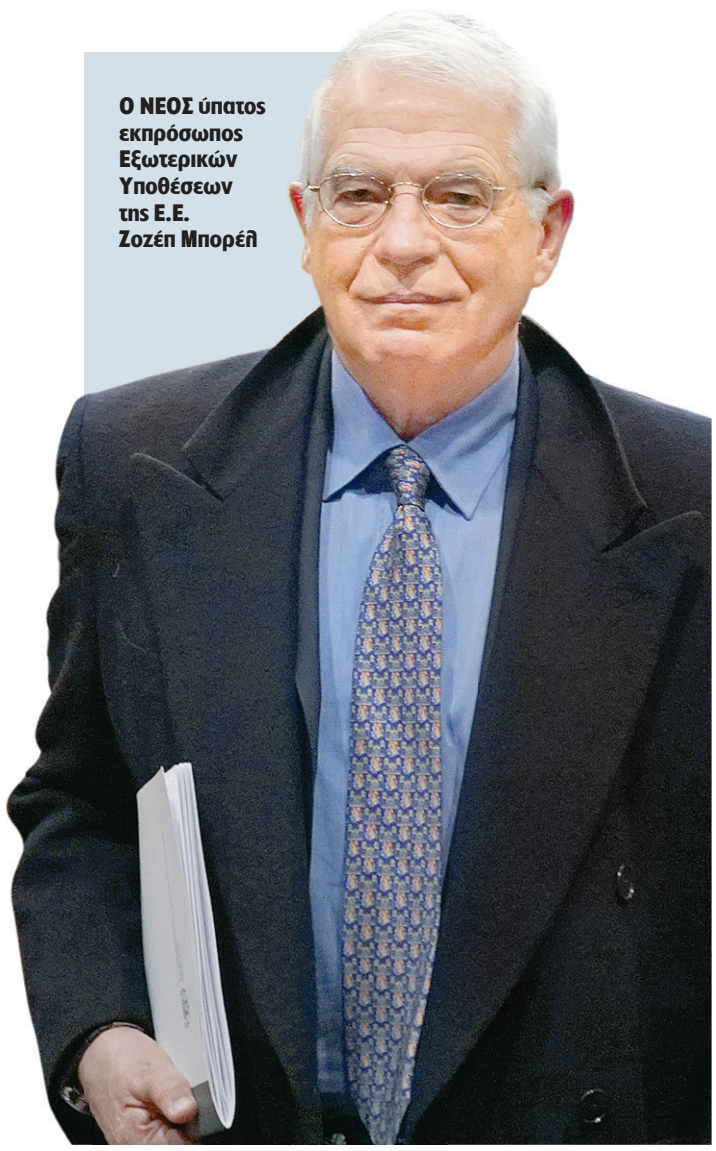

Ο ΝΕΟΣ ύπατος εκπρόσωπος Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. Ζοζέπ Μπορέλ

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου | ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

THE UNIVERSITY IMPACT RANKINGS 2019 TOP 301+

Εκδηλώσεις παρουσίασης του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου στην Ελλάδα

- Ηράκλειο
  Δευτέρα, 9 Δεκεμβρίου 2019
  Ξενοδοχείο "Galaxy"
- Θεσσαλονίκη
  Τρίτη, 10 Δεκεμβρίου 2019
  Ξενοδοχείο "Δάιος"
- Αθήνα
  Τετάρτη, 11 Δεκεμβρίου 2019
  Ξενοδοχείο "Μεγάλη Βρεταννία"

Ώρα έναρξης εκδηλώσεων: 7:00 μ.μ.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ
Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης υποψήφιοι θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση για εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου για το Εαρινό Τετράμηνο 2020

ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ
10 Φεβρουαρίου 2020

Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου ανάμεσα στα 301+ καλύτερα πανεπιστήμια παγκοσμίως από τους Times Higher Education University Impact Rankings

Για περισσότερες πληροφορίες, ή για διευθέτηση προσωπικού ραντεβού, μπορείτε να επικοινωνήσετε με το Γραφείο Εισδοχής:
Τηλ: 00357-22713000, Email: info@euc.ac.cy
www.euc.ac.cy

/EuropeanUniversityCyprus
/EUCyprus
/EuropeanUniCy
/EuropeanUniCy

Οι διπλωματικές πρωτοβουλίες που θα αναλάβει η κυβέρνηση για να ακυρωθεί στην πράξη το μνημόνιο συνεργασίας Τουρκίας - Λιβύης

«Αυτή η συμφωνία θα καταρρεύσει»

Του **ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ**
p.galiatsatos@realnews.gr

Αποφασισμένη να ασκήσει πίεση στη Λιβύη, ώστε το μνημόνιο συνεργασίας με την Τουρκία να μην καταστεί διεθνής συμφωνία, είναι η κυβέρνηση. Αυτό το ξεκαθάρισε ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο την Παρασκευή στη Βουλή. «Θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας, ώστε αυτή η συμφωνία να μην ισχύσει», είπε ο πρωθυπουργός.

Το πρώτο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση ήταν η απέλαση του Λίβυου πρεσβευτή, στον οποίο δόθηκε την Παρασκευή προθεσμία 72 ωρών για να εγκαταλείψει τη χώρα. Η κίνηση αυτή είναι για την Αθήνα μια έκφραση δυσαρέσκειας προς την αναγνωρισμένη από τον ΟΗΕ κυβέρνηση της Λιβύης και συνοδεύεται και από την πρόσκληση στον πρόεδρο του Κοινοβουλίου της Λιβύης **Αγκίλα Σάλεχ** να επισκεφθεί την Αθήνα την Τετάρτη. Με την πρόσκληση αυτή, η Αθήνα ρίχνει για πρώτη φορά και επισήμως γέφυρες προς τον ισχυρότερο αντίπαλο της κυβέρνησης Σαράτζ στον λιβυκό εμφύλιο. Το Κοινοβούλιο της Λιβύης ελέγχεται από το στρατηγό **Χαφτάρ** και ο κ. Σαλέχ εξέφρασε ήδη τη διαφωνία του με τη συμφωνία Λιβύης - Τουρκίας με επιστολή του στον ΟΗΕ.

Αναφερόμενος σε αυτή την επίσκεψη, ο κ. Μητσοτάκης προέβλεψε ότι η συμφωνία «θα καταρρεύσει όχι μόνο γιατί δεν είναι νόμιμη, αλλά και γιατί δεν υπάρχει αντισυμβαλλόμενο μέρος με νομιμοποίηση στη Λιβύη να την επικυρώσει», καθώς η θετική ψήφος του Κοινοβουλίου θεωρείται διεθνώς προαπαιτούμενο για την κύρωση. Ωστόσο, η πραγματική επιδίωξη της Αθήνας είναι να υπαναχωρήσει η Λιβύη από τη συμφωνία και αυτός είναι ο στόχος των ελληνικών διπλωματικών πρωτοβουλιών. Σύμφωνα με πληροφορίες, η Αθήνα θα θέσει το ζήτημα τόσο στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. όσο και στη Σύνοδο Κορυφής την ερχόμενη εβδομάδα στις Βρυξέλλες. Παράλληλα, ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης σκοπεύει να το θέσει στην ατζέντα της συνάντησής του με τον Αμερικανό Πρόεδρο **Ντόναλντ Τραμπ**, που θα γίνει στις 7 Ιανουαρίου στον Λευκό Οίκο. Μετά από πολλά χρόνια αδράνειας, οι Αμερικανοί έχουν πάλι ενεργό ρόλο στην προσπάθεια για τον τερματισμό του εμφυλίου στη Λιβύη και, μάλιστα, ήταν η παρέμβασή τους που έπεισε το στρατηγό Χαφτάρ να σταματήσει την προέλαση προς την Τρίπολη.

> Η Αθήνα θα θέσει το ζήτημα τόσο στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. όσο και στη Σύνοδο Κορυφής την ερχόμενη εβδομάδα στις Βρυξέλλες

Ωστόσο, πέρα από την επίσημη οδό, η Αθήνα σκοπεύει να χρησιμοποιήσει και παρασκηνιακά κανάλια για να εντείνει την πίεση στη Λιβύη, κυρίως μέσω Ιταλίας, που αποτελεί τον σημαντικότερο εταίρο της κυβέρνησης της Τρίπολης. Οι Ιταλοί, πάντως, που έχουν πετύχει μια συμφωνία κυρίων με την κυβέρνηση Σαράτζ, για να περιορίσουν τις προσφυγικές ροές από τις λιβυκές ακτές δεν εμφανίζονται πολύ πρόθυμοι και το ίδιο ισχύει και για χώρες, όπως η Αυστρία και η Γερμανία, που θα φιλοξενήσει την επόμενη σύνοδο για τη Λιβύη στο Βερολίνο. Ως ο σημαντικότερος σύμμαχος της Αθήνας, με ισχυρή επιρροή στη Λιβύη, εμφανίζεται αυτή τη στιγμή η Γαλλία. Σύμφωνα με πληροφορίες της **Realnews**, ο Γάλλος Πρόεδρος εμφανίζεται αποφασισμένος όχι μόνον να ασκεί κριτική στις ενέργειες της Τουρκίας, αλλά και να υψώσει το ανάστημά του στην ανατολική Μεσόγειο. Μάλιστα, η Αθήνα έχει την πληροφορία ότι η Γαλλία σκοπεύει να στείλει πολεμικά πλοία στο οικόπεδο 7 της κυπριακής ΑΟΖ τον Ιανουάριο και να δώσει εγγυήσεις ασφάλειας στην εταιρεία Total ώστε να συνεχιστούν οι έρευνες που διέκοψε η εισβολή του τουρκικού γεωτρύπανου.

Σε ό,τι αφορά την Τουρκία, και η Αθήνα θα επιδιώξει καταδικαστικές αποφάσεις από την Ε.Ε. και θα επιμείνει στην προώθηση των κυρώσεων που έχουν αποφασιστεί για τις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ. Ωστόσο, η Αθήνα γνωρίζει καλά πως, μετά την κύρωση της συμφωνίας από την τουρκική Εθνοσυνέλευση, η Τουρκία θα καταθέσει τη συμφωνία στον ΟΗΕ και θα την επικαλείται σε κάθε ευκαιρία για να αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία. Η μόνη ισχυρή απάντηση σε αυτή την αναμενόμενη συμπεριφορά θα ήταν η οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο, που θα καθιστούσε την τουρκολιβυκή συμφωνία νεκρό γράμμα. Εκεί θα ρίξει το βάρος της τους επόμενους μήνες η Αθήνα.

ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ ΣΤΗΝ «R»

«Δεν υπαναχωρούμε στα εθνικά μας δίκαια»

«Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ είναι σταθερά υπέρ της λογικής της συνέχισης του διαλόγου με την Τουρκία. Με την Τουρκία οφείλουμε να συζητάμε, χωρίς αυτό να σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο ότι υπαναχωρούμε στα εθνικά μας δίκαια. Στο πλαίσιο αυτό, η συνάντηση του Ελληνα πρωθυπουργού με τον Ερντογάν ήταν χρήσιμη και κρίσιμη. Χρήσιμη γιατί ο Ελληνας πρωθυπουργός είχε την ευκαιρία να διερευνήσει απευθείας τις προθέσεις του Προέδρου της Τουρκίας και συγχρόνως να του εξηγήσει με τρόπο σαφή και απόλυτα ειλικρινή τις ελληνικές θέσεις. Ηταν επίσης κρίσιμη γιατί ο Κυριάκος Μητσοτάκης έθεσε στο τραπέζι όλα τα θέματα που προκύπτουν από τις τελευταίες έκνομες τουρκικές ενέργειες. Κατά τη συνάντηση κατεγράφησαν οι εκατέρωθεν διαφωνίες, αλλά συμφωνήθηκε επίσης η συνέχιση των συζητήσεων για τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης. Πλέον, εναπόκειται στην τουρκική κυβέρνηση να αποδείξει στη διεθνή κοινότητα ότι έχει τη θέληση να συμβάλει στη σταθερότητα και στην ευημερία της περιοχής ή αν, αντιθέτως, θα συνεχίσει με την πρακτική της να καταπατά το Διεθνές Δίκαιο και να αποτελεί παράγοντα αστάθειας και αναταραχής στη νοτιοανατολική Μεσόγειο».

Εθνικές πολιτικές ενόψει νέων διεθνών δεδομένων

γράφει
ο ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Κ. ΓΙΑΛΛΟΥΡΙΔΗΣ
* Καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής, διευθυντής Κέντρου Ανατολικών Σπουδών για τον Πολιτισμό και την Επικοινωνία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η διεθνής πολιτική, όπως και η εν γένει πολιτική, δεν διαμορφώνεται με όρους ή σε συνθήκες στασιμότητας, αλλά εμπεδώνεται στο πλαίσιο μιας διαρκούς εν κινήσει ευρισκόμενης πολιτικής διεργασίας. Κατά ταύτα, οφείλει κανείς να υπογραμμίσει πως η πρόσφατη συνομολόγηση συμφωνίας Τουρκίας - Λιβύης για οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών μεταξύ των δύο χωρών, παρά το γεγονός της εξόφθαλμης απουσίας διεθνούς νομιμότητάς της, καθώς η Τουρκία εν συνειδήσει και καθ' έξιν αγνοεί παντελώς το διεθνές δίκαιο της θάλασσας, υφίσταται ως γεγονός που συνιστά μια πραγματικότητα, η οποία και εμπεδώνει διεθνοπολιτικά τις εν εξελίξει ευρισκόμενες στρατηγικές κινήσεις της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή.

Η ΩΣ ΑΝΩ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ενέργεια της Αγκυρας έρχεται να συνδεθεί με τις διεξαγόμενες παράνομες, πλην υπαρκτές τουρκικές γεωτρήσεις εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Η Τουρκία στοχεύει στην οικοδόμηση ενός ευρύτερου γεωπολιτικού και γεωστρατηγικού πλέγματος, ελεγχόμενου από την ίδια, διά του οποίου όχι μόνο δυνητικά αυξάνει την επιρροή της στην περιοχή, αλλά δημιουργεί και συνθήκες διάσπασης του άξονα Ελλάδος - Κύπρου, ακυρώνοντας την ελληνική παρουσία στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, δεδομένου ότι το «όχημα» της Ελλάδος στην περιοχή είναι η Κυπριακή Δημοκρατία.

ΟΙ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ τακτικές κινήσεις πολιτικής δεν άπτονται μόνο ζητημάτων εκμετάλλευσης υποθαλάσσιου πλούτου, αλλά παραπέμπουν σε ιστορικά προηγούμενα των αφετηριακών δομών της τουρκικής στρατηγικής στοχοθεσίας, καθώς, ήδη από τη δεκαετία του 1950 και σύμφωνα με τον τότε συνταγματολόγο και μετέπειτα πρωθυπουργό της Τουρκίας, Νιχάτ Ερίμ, η ελληνικής κυριαρχίας περιοχή του Αιγαίου και της νοτιοανατολικής Μεσογείου συνιστούσε μια κατάσταση απειλής νησιωτικής περικύκλωσης της Αγκυρας, που θα λειτουργούσε ως ασφυκτικός κλοιός στο τουρκικό πολιτικό σύστημα, μην επιτρέποντάς του να «αναπνέει» στις θαλάσσιες ζώνες που το περιβάλλουν.

ΣΥΝΕΠΩΣ, οφείλει κανείς να υπογραμμίσει πως η Τουρκία, με τις ως άνω κινήσεις της σε παρόντα χρόνο, επιχειρεί να εκτιμήσει τις ελληνικές αλλά και διεθνείς επερχόμενες αντιδράσεις, έτσι ώστε να μπορέσει να προχωρήσει με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια στους επόμενους διεθνείς και περιφερειακούς βηματισμούς της, που αποσκοπούν εντέλει στην οικοδόμηση ενός ηγεμονικού πλέγματος επιβολής πολιτικών στην ευρύτερη περιοχή, της Ελλάδος μη εξαιρουμένης.

ΤΟΥΤΩΝ ΔΟΘΕΝΤΩΝ, η Αθήνα οφείλει σήμερα, έστω και ετεροχρονισμένα, να διαβάσει και να κατανοήσει τη βαθύτερη στρατηγική στόχευση του τουρκικού πολιτικού συστήματος, οικοδομώντας πολιτικές που να επιτρέπουν στη χώρα, μόνη και μετά συμμάχων, να λειτουργεί a priori αποτρεπτικά, τουτέστιν προλαβαίνοντας τις κινήσεις της άλλης πλευράς και μην επιτρέποντας στο εαυτό της να εκδηλώνεται ως κράτος που ακολουθεί και δεν προηγείται των συμβαινόντων.

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ το τουρκικό στρατηγικό πλαίσιο που συνίσταται στη μεθόδευση επίτευξης των στόχων της Αγκυρας διά της αποστολής ερευνητικών σκαφών και γεωτρυπάνων εντός της ελληνικής θαλάσσιας επικράτειας, διά των οποίων διαδηλωτικώς και εμπράκτως θα αμφισβητηθεί η ελληνική θαλάσσια κυριαρχία, η Αθήνα οφείλει εκπέμποντας μήνυμα αποτρεπτικής στρατηγικής, δηλαδή ικανότητας της χώρας να επιφέρει στην Αγκυρα κόστος μεγαλύτερο του προσδοκώμενου οφέλους, να υποχρεώσει την Τουρκία σε κινήσεις, εν προκειμένω, πολιτικών αναδίπλωσης.

ΑΥΤΟ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ στην Αθήνα την έγκαιρη και δυναμική ενεργοποίηση των αμυντικών δυνάμεων της χώρας και την προβολή πολιτικών στρατιωτικής αποφασιστικότητας, η οποία θα ενισχύεται τα μάλα από τη σύμπραξη του συνόλου του πολιτικού συστήματος, δηλαδή λαού και πολιτικών δυνάμεων, στην αποτελεσματική αντιμετώπιση επερχόμενης, ορατά διαγραφόμενης εθνικής επιβουλής. Παραλλήλως, δε, κρίνεται επιβεβλημένη η σε τακτικό επίπεδο συνομολόγηση τριγωνικού επιπέδου αμυντικών συμμαχιών διά της κατά μόνας και ομού σύμπραξης με τους υφιστάμενους ήδη ενεργειακούς μας συμμάχους Αίγυπτο, Κύπρο και Ισραήλ, ενισχύοντας κατ' αυτό τον τρόπο επαρκώς την αποτρεπτική μας στρατηγική.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ, οφείλει κανείς να υπογραμμίσει πως σε ό,τι αφορά το ευρωπαϊκό επίπεδο των επιλογών της χώρας η γαλλική διάσταση τούτων ξεχωρίζει ευκρινώς, δεδομένου του γεγονότος της αποφασιστικότητας των Παρισίων ως προς την ευρωπαϊκή ασφάλεια και της θέλησης της Γαλλίας να έχει παρουσία στη νοτιοανατολική λεκάνη της Μεσογείου ως μεγάλη ευρωπαϊκή δύναμη, διεκδικούσα πρωταγωνιστικό ρόλο στο διεθνές σύστημα. Υπογραμμίζουμε, πέραν τούτων, πως η συμμαχική διάσταση της πολιτικής καθίσταται δυνατή και εφικτή προς ολοκλήρωση τότε και μόνο εφόσον η προσβλέπουσα σε συμμαχίες χώρα εκπέμπει την αναγκαία αξιοπιστία ως προς την υφιστάμενη ικανότητα υπεράσπισης χώρου και κρατικής υπόστασης.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ οφείλει, εν κατακλείδι, τελώντας εν γνώσει του ιστορικού πλαισίου της τουρκικής πολιτικής φιλοσοφίας, να λάβει υπόψη δύο τινά, που αποτελούν συστατικά στοιχεία της τουρκικής πολιτικής. Το πρώτο αφορά το γεγονός ότι παραδοσιακά η Τουρκία όπου βρίσκει αξιόπιστη αντίσταση επί του πεδίου της επερχόμενης επιβουλής αναδιπλούται, αποφεύγοντας το ενδεχόμενο ανάληψης υψηλού στρατηγικού ρίσκου, που δυνητικά θα συνιστούσε απειλή για την ενότητα και τη συνοχή της κρατικής της υπόστασης. Το δεύτερο, δε, άπτεται του ότι οι εκπονούμενες πολιτικές μιας ιδεαλιστικού τύπου προσέγγισης «φιλίας» μεταξύ επιβουλέα και αμυνόμενου εκλαμβάνονται από την Τουρκία ως αδυναμία εκπέμπουσα το στοιχείο του φόβου, πράγμα που ενισχύει αφεύκτως την επιθετικότητά της, φέρνοντας πιο κοντά το ενδεχόμενο θερμού επεισοδίου.

> Παραδοσιακά η Τουρκία όπου βρίσκει αξιόπιστη αντίσταση επί του πεδίου της επερχόμενης επιβουλής αναδιπλούται, **αποφεύγοντας το ενδεχόμενο ανάληψης υψηλού στρατηγικού ρίσκου,** που δυνητικά θα συνιστούσε απειλή για την ενότητα και τη συνοχή της κρατικής της υπόστασης

top επικαιρότητα

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ο Μαργαρίτης Σχοινάς έθεσε σε Αθήνα και Αγκυρα την προοπτική αλλαγής της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε. - Τουρκίας για το προσφυγικό, που θα οδηγήσει στον απεγκλωβισμό των προσφύγων από τα νησιά

ΣΕΛ. 22

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΝΦΡΕΝΤ ΒΕΜΠΕΡ

«Η Ευρώπη χρειάζεται έναν "πρέσβη του κλίματος" για να αποφύγει την απομόνωση», επισημαίνει σε άρθρο του στην «R» ο επικεφαλής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΕΛΚ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΣΕΛ. 42

Αρθρα - Αναλύσεις

ΒΑΣΙΛΗΣ **ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ **ΡΟΜΠΟΤΗΣ**

ΓΙΑΝΝΗΣ **ΠΟΛΙΤΗΣ**

ΔΗΜΗΤΡΗΣ **ΜΑΥΡΟΣ**

ΜΑΚΗΣ **ΤΖΙΦΡΑΣ**

ΝΙΚΟΣ **ΜΠΟΓΙΟΠΟΥΛΟΣ**

ΑΚΗΣ **ΚΟΣΩΝΑΣ**

ΠΑΝΑΓΗΣ **ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΣ**

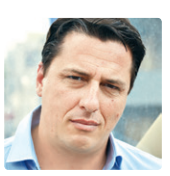
ΓΙΩΡΓΟΣ **ΠΑΓΑΝΗΣ**

Real news

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215, Τ.Κ. 151 24, ΜΑΡΟΥΣΙ ΑΘΗΝΑ.
T: 211 200 8300,
F: 211 200 8399.
U: www.real.gr,
E: news@realnews.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΜΠΟΤΗΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΑΛΕΜΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: ΠΑΝΑΓΗΣ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΑΝΗΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΖΙΩΤΗΣ
CREATIVE DIRECTOR: ΒΙΚΥ ΝΙΚΙΔΗ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: REAL MEDIA A.E.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΠΑΡΤΑΛΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΥΡΙΟΧΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΔΙΑΝΟΜΗΣ: Θ. ΚΟΤΤΑΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: IRIS ΑΕΒΕ
ΔΙΑΝΟΜΗ: ΑΡΓΟΣ Α.Ε. 210 6690560

Εάν δεν βρίσκετε τη Realnews επικοινωνήστε με το τηλ. 211 200 8300 ή με το πρακτορείο διανομής

Δρ Αθανάσιος **Ε. Δρούγος**
Διεθνολόγος-γεωστρατηγικός αναλυτής

Ευρύτεροι σχεδιασμοί της Αγκυρας μέσα από τις συμφωνίες με τη Λιβύη

ΟΙ ΔΥΟ συμφωνίες (μνημόνια συνεργασίας) που υπέγραψε ο Ερντογάν προ ημερών στην Κωνσταντινούπολη με τον επικεφαλής της αναγνωρισμένης από τα Ηνωμένα Εθνη κυβέρνησης της Τρίπολης είναι μέρος ενός καλά μελετημένου στρατηγικού σχεδίου των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων και της διπλωματίας της Αγκυρας στο να υλοποιήσουν το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας», ως και να εκμεταλλευτούν για τα συμφέροντα της χώρας τους τα υπάρχοντα και βαθύτατα εσωτερικά προβλήματα και την αστάθεια αδύναμων κρατών. Η Αγκυρα ενεργεί βάσει συγκεκριμένου και καλά εκπονημένου σχεδίου από το Ερμπίλ του βορείου Ιράκ μέχρι το μέσο της Μεσογείου, αδιαφορώντας για τα όποια συμφέροντα άλλων κρατών της περιοχής.

Γνωρίζει ότι όποια χώρα επέμβει πρώτη ή προχωρήσει έγκαιρα, π.χ., σε γεωτρήσεις στην ανατολική Μεσόγειο -και όχι μόνο- προκαλεί τετελεσμένα και έχει το πλεονέκτημα. Οι τρεις επεμβάσεις της στη βόρεια Συρία (Τζαραμπλούς/Αλ Μπαμπ, Αφρίν, Ταλ Αμπιάντ μέχρι Ρας ε Λέιν), οι βομβαρδισμοί στο Ιρακινό Κουρδιστάν, η απόκτηση και ενεργοποίηση των ρωσικών αντιπυραυλικών/αντιαεροπορικών συστοιχιών S-400, η προκλητική και οπλοποιημένη παρουσία των πλωτών γεωτρύπανων στην κυπριακή ΑΟΖ, ως και οι αμφισβητήσεις σε βάρος της χώρας μας στο σύμπλεγμα Καστελλόριζου (Μεγίστης), είναι μέρος αναθεωρητικού σχεδίου της Τουρκίας, ενώ πλησιάζουμε τα 100 χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923.

Η μόνιμη παρουσία πλοίων του τουρκικού Ναυτικού ανοιχτά του Κόλπου της Σύρτης -εκτός νατοϊκών πολυεθνικών ναυτικών στολίσκων-, κάτι που προβλέπει η διμερής στρατιωτική συμφωνία, θα πρέπει να μας προβληματίσει έντονα, γιατί υστερούμε σε καίρια ζητήματα αναφορικά με την παρουσία μας σε ευρύτερες γεωγραφικές ζώνες, ως και σε σύγχρονους ναυτικούς εξοπλισμούς. Επίσης, στη Λιβύη η Αγκυρα και το Κάιρο είναι σε πολεμική αντιπαράθεση μέσω «αντιπροσώπων» τους (κυβέρνηση Σαράτζ και πολιτοφυλακές της Μισουράτα, από τη μια πλευρά, απέναντι στον στρατό του Χαφτάρ). Οπως και με τη Συρία (Συριακός Απελευθερωτικός Στρατός), η Τουρκία εκμεταλλεύεται διαλυμένα κράτη και υποστηρίζει στρατιωτικές ενέργειες, παρέχοντας π.χ. τεθωρακισμένα οχήματα και drones ως και συμβούλους-μισθοφόρους στην Τρίπολη για τις επιχειρήσεις κατά των δυνάμεων του Χαφτάρ. Με τις διμερείς συμφωνίες της Κωνσταντινούπολης (για τις οποίες δεν θα έπρεπε να αιφνιδιαστούν η Αθήνα, που υστερεί σε δίκτυα πληροφοριών, η Λευκωσία και το Κάιρο), η Αγκυρα καθορίζει νομικά (κατά την άποψή της) αλλά και πρακτικά τη «Γαλάζια Πατρίδα» των ναυάρχων έ.α. Γιαγτζί και Μποστάνογλου, ενώ πρακτικοποιεί κορυφαίες μελέτες της Ναυτικής Ακαδημίας και του Διακλαδικού Πανεπιστημίου Εθνικής Αμυνας. Η απόφασή της να επιταχύνει την κατασκευή/παράδοση του αεροπλανοφόρου «Anadolu» στα τέλη του 2020 - αρχές 2021 είναι προς αυτή την κατεύθυνση (extended navalprojection of power).

Η Αγκυρα, πέραν της παρουσίας και συμμετοχής στο ΝΑΤΟ (στρατηγείο χερσαίων δυνάμεων στη Σμύρνη, Κέντρο Αριστείας για τρομοκρατία, στρατηγείο δύναμης ταχείας αντίδρασης στην Κωνσταντινούπολη, ως και ραντάρ αντιπυραυλικής άμυνας στο Κιουρετσίκ της Μαλάτειας), έχει και μια παράλληλη εθνική ατζέντα, που δυστυχώς δεν την έχουμε αντιληφθεί επαρκώς. Διατηρεί βάση και στρατιωτική δύναμη στην Ντόχα του Κατάρ (που την υποστηρίζει οικονομικά στους σχεδιασμούς της), εκπαιδεύει συνολικά τον σομαλικό στρατό στο Μογκαντίσου (Κέρας Αφρικής), έχει μικρή στρατιωτική παρουσία στο νησάκι Σουακίν στην Ερυθρά Θάλασσα στο Σουδάν, ενώ, τέλος, έχει λιμενικές προσβάσεις σε Αλβανία και δυτική Λιβύη (Τριπολιτάνα). Αρα δείχνει επεκτατικές διαθέσεις σε Κόλπο των πετρελαίων, Κόλπο του Αντεν, Ερυθρά Θάλασσα και μέχρι τα μέσα της Μεσογείου. Οι κινήσεις της απαιτούν από πλευράς μας ετοιμότητα και να παρακολουθούμε το ασταθές εσωτερικό μέτωπο της Αιγύπτου, τις εξελίξεις της τουρκικής διείσδυσης σε Λίβανο και παλαιστινιακά εδάφη, αλλά και την εσωτερική κυβερνητική σταθερότητα ή μη του Ισραήλ, γιατί πολύ σύντομα θα έχουμε σοβαρές εξελίξεις...

Ετοιμότητα και αποφασιστικότητα χωρίς όρια

Κώστας **Υφαντής**
Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Kadir Has της Κωνσταντινούπολης

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ του Ελληνα πρωθυπουργού με τον Τούρκο Πρόεδρο, στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ στο Λονδίνο στις 3 Δεκεμβρίου, ήταν κρίσιμη. Οχι γιατί θα μπορούσε να αλλάξει τη δύσκολη συγκυρία που βιώνουν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, με ευθύνη βεβαίως της Αγκυρας, αλλά γιατί επιβεβαίωσε ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια, που έχουν περάσει χωρίς μείζονα κρίση και με την αντιπαράθεση σε χαμηλά, ελεγχόμενα επίπεδα, έχουν διαμορφώσει μια εύθραυστη θετική κληρονομιά: Οι δίαυλοι επικοινωνίας στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο παραμένουν ανοιχτοί και λειτουργικοί. Αλλες εποχές, μια τέτοια συνάντηση, με την Τουρκία να προσπαθεί σταθερά να δημιουργήσει τετελεσμένα αμφισβήτησης της ελληνικής κυριαρχίας και των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη και πολιτικά επιζήμια για την όποια ελληνική κυβέρνηση.

Τα «καλά» νέα, όμως, σταματούν εδώ. Αν δεν υπάρξει μια δραματική υπα-

Τι πρέπει να κάνουμε τώρα με τον σουλτάνο

Πέντε διακεκριμένοι καθηγητές και διεθνολόγοι αναλύουν στην «R» τις επόμενες κινήσεις που πρέπει να ακολουθήσει η Ελλάδα

Τις κρίσιμες εξελίξεις στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας μετά την υπογραφή μνημονίου της γειτονικής μας χώρας με τη Λιβύη αναλύουν στη σημερινή Realnews πέντε διακεκριμένοι καθηγητές και διεθνολόγοι. Οι Αθανάσιος Δρούγος, Κώστας Υφαντής, Πέτρος Λιάκουρας, Σάββας Καλεντερίδης και Γεώργιος Φίλης παραθέτουν στα άρθρα τους τις επόμενες κινήσεις στις οποίες θα πρέπει να προβεί η χώρα μας για να διαχειριστεί σωστά την κρίση.

Απαιτείται εθνική στρατηγική

Η ΤΟΥΡΚΙΑ υπέγραψε δύο μνημόνια με τον αναγνωρισμένο από τον ΟΗΕ, την Ε.Ε. και την Ελλάδα Πρόεδρο της Λιβύης, με τα οποία ρυθμίζονται -με το πρώτο- τα θέματα της οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών μεταξύ των δύο χωρών και -με το δεύτερο- θέματα της μεταξύ τους στρατιωτικής συνεργασίας.

Το πρώτο μνημόνιο περιγράφει θαλάσσιες ζώνες της ελληνικής υφαλοκρηπίδας ως ανήκουσες στην Τουρκία και στη Λιβύη, αφού και ο Πρόεδρος της δεύτερης δέχεται τη θέση της πρώτης ότι η υφαλοκρηπίδα της Κρήτης περιορίζεται στο εύρος των χωρικών της υδάτων, δηλαδή στα 6 ναυτικά μίλια. Με βάση αυτή τη θέση, δεν δικαιούνται υφαλοκρηπίδα πέραν των χωρικών τους υδάτων η Ρόδος και η Κάρπαθος, ενώ το νησιωτικό σύμπλεγμα Μεγίστης - Στρογγύλης απλώς εξαφανίζεται από τον «τουρκικό» χάρτη. Να σημειωθεί ότι με την ενέργεια αυτή της Τουρκίας υποκλέπτεται υφαλοκρηπίδα δεκάδων χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, ενώ απομακρύνεται ακόμα περισσότερο από τον ελλαδικό χώρο η Κύπρος, η οποία περικυκλώνεται στην κυριολεξία από την Τουρκία, με άμεσο τον κίνδυνο της πλήρους τουρκοποίησής της.

Το δεύτερο μνημόνιο περιγράφει την αμυντική συνεργασία Τουρκίας - Λιβύης, κατά τα φαινόμενα και σύμφωνα με πληροφορίες που διέρρευσαν στον τουρκικό Τύπο, με πρότυπο την αντίστοιχη συμφωνία Ρωσίας - Συρίας, με πρόβλεψη δημιουργίας μιας ναυτικής και μιας αεροπορικής-στρατιωτικής βάσης της Τουρκίας στη Λιβύη. Αυτό θα σημαίνει ότι ο έλεγχος του θαλάσσιου και εναέριου χώρου της Λιβύης ανατίθεται στην Τουρκία, η οποία πλέον θα νομιμοποιείται να

Σάββας **Καλεντερίδης**
Συγγραφέας-δημοσιογράφος

αλωνίζει το Λιβυκό Πέλαγος νοτίως της Κρήτης, ενώ τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη της Τουρκίας, που ήδη σταθμεύουν στην αεροπορική βάση της Μισράτα, θα ασκούν εναλλακτική κυριαρχία στον εναέριο χώρο νότια, ακόμα και πάνω από την Κρήτη, αν κρίνουμε αυτά που συμβαίνουν στο ελεύθερο τμήμα της Κύπρου αλλά και στο Αιγαίο. Να σημειωθεί ότι όσον αφορά την αεροπορική βάση της Μισράτα, αυτή ήδη έχει εκχωρηθεί στην Τουρκία, όπου το τουρκικό Μηχανικό έχει χτίσει καταφύγια για τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη τύπου Μπαϊρακτάρ, που δρουν στο πλευρό του

ναχώρηση της Τουρκίας από τη φαιδρή απόπειρα συμφωνίας οριοθέτησης με τη Λιβύη, τότε δύσκολα θα αποφορτιστεί η ένταση. Αν πρέπει να κάνουμε μια πρόβλεψη στη βάση των μέχρι τώρα εξελίξεων και με διακηρυγμένη σε όλα τα επίπεδα την αναθεωρητική συμπεριφορά της Αγκυρας, τότε το απαισιόδοξο σενάριο είναι το επικρατέστερο: Ο τουρκικός σχεδιασμός δεν θα μεταβληθεί πριν η Αγκυρα να ικανοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος των διεκδικήσεών της στην Κύπρο και στο Αιγαίο. Σε αυτό το σενάριο, η Αθήνα έχει συγκεκριμένες επιλογές. Πρώτον, τα κανάλια επικοινωνίας με την Αγκυρα θα πρέπει να διατηρηθούν ανοιχτά. Η απόφαση της Αθήνας να μην αναστείλει την τεχνική συζήτηση για τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης είναι σωστή, όσο και αν κάποιοι και κάποιες στο εσωτερικό θα σπεύσουν να καταγγείλουν αυτή την απόφαση ως ενδοτική. Οι ανόητοι ενδημούν παντού. Οι προθέσεις της Αθήνας πρέπει να εκπέμπονται χωρίς την παραμικρή πιθανότητα παρανόησης.

Δεύτερον, όσα τα πρόδρομα σημάδια μιας κρίσης είναι έντονα, είναι κρίσιμο το εσωτερικό μέτωπο να είναι όσο ισχυρό γίνεται. Η ευθύνη ανήκει εξίσου σε όλους. Οπως συμβαίνει σε όλες τις χώρες, είναι σίγουρο ότι και στα καθ' ημάς υπάρχουν εκείνες οι δυνάμεις που θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν πολιτικά την κατάσταση. Ομως, η οικοδόμηση και η ανθεκτικότητα ενός πλειοψηφικού μετώπου είναι ζωτικής σημασίας. Η κυβέρνηση έχει ευθύνη να ενημερώνει και οι δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις οφείλουν να συμπαρατάσσονται. Χωρίς αμφιβολία, η στήριξη δεν μπορεί να είναι άκριτη. Τα λάθη πρέπει να επισημαίνονται και οι ιδέες να κατατίθενται, όμως ο καιρός της δημόσιας κομματικής αντιπαράθεσης δεν είναι όταν καίει το σίδερο. Τρίτον, ο διπλωματικός ακτιβισμός της Αθήνας δεν μπορεί και δεν πρέπει να μειωθεί. Οι γραμμές με Βρυξέλλες, Ουάσιγκτον, Παρίσι, Βερολίνο, Κάιρο, Τελ Αβίβ, αλλά και Μόσχα και Πεκίνο, θα πρέπει να είναι διαρκώς ανοιχτές. Προφανώς, οι προσδοκίες για συμπαράσταση δεν είναι ίδιες από όλους, αλλά τα μηνύματα της Αθήνας πρέπει να είναι δυνατά και ξεκάθαρα.

Τέλος, χωρίς καμία απολύτως πολεμοκάπηλη διάθεση, η ετοιμότητα και η αποφασιστικότητα, σε περίπτωση που η τουρκική κυβέρνηση έχει αποφασίσει να ανοίξει την πόρτα του φρενοκομείου, πρέπει να είναι χωρίς όρια. Ο φόβος έχει οσμή.

στρατού του Προέδρου της Λιβύης, που υπέγραψε το επαίσχυντο μνημόνιο με την Τουρκία. Ολα όσα αναφέρονται παραπάνω δεν αποτελούν αντανακλαστικές κινήσεις της Αγκυρας, αλλά μέρος ενός ευρύτερου εθνικού σχεδίου επέκτασης της τουρκικής επιρροής σε χώρες που πριν από έναν αιώνα ανήκαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, ένα σχέδιο που επεξεργάστηκαν ενδελεχώς οι υπηρεσίες του τουρκικού κράτους και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, για να υλοποιηθεί σταδιακά και αναλόγως των γεωπολιτικών εξελίξεων.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν στο Λονδίνο, στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, μια συνάντηση που έγινε υπό τη σκιά της υπογραφής των προαναφερθέντων μνημονίων, της δημοσίευσης του χάρτη από το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών με την τουρκική ΑΟΖ στην ανατολική Μεσόγειο, με βάση τον οποίο μηδενίζονται η ελληνική και η υφαλοκρηπίδα της Κύπρου, και υπό το βάρος των δηλώσεων του ίδιου του Ερντογάν και άλλων κυβερνητικών αξιωματούχων ότι «η τουρκική υφαλοκρηπίδα εκτείνεται εκεί που την έχουμε ορίσει εμείς και δεν συζητάμε με κανέναν για την οριοθέτησή της», στην ουσία ήταν μια απόδειξη της αδυναμίας της Ελλάδας να αντιμετωπίσει την τουρκική επιθετικότητα, που εντάσσεται σε ένα ευρύτερο νεοοθωμανικό σχέδιο επέκτασης της επιρροής της Αγκυρας. Και ένα τέτοιο σχέδιο δεν αντιμετωπίζεται με πυροσβεστικές ενέργειες, αλλά μόνο με εθνική στρατηγική, την οποία δυστυχώς δεν έχει η Ελλάδα.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ που ακολούθησαν τη δημοσιοποίηση της επιστολής της Τουρκίας της 13ης Νοεμβρίου 2019 στα Ηνωμένα Εθνη με τις διεκδικήσεις της, περιφρονώντας τις ελληνικές διεκδικήσεις των νησιών και της Κύπρου, σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο από την Κρήτη μέχρι την Κύπρο είναι μοναδικά. Η επιστολή έγινε γνωστή στην Αθήνα στις 26 Νοεμβρίου και απαντήθηκε αυθημερόν. Την επομένη, με τηλεοπτική κάλυψη υπεγράφησαν δύο μνημόνια συνεννόησης, το ένα για την οριοθέτηση των θαλάσσιων αρμοδιοτήτων στη Μεσόγειο ανάμεσα στην Τουρκία και τη διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης. Το περιεχόμενο του μνημονίου για τις θαλάσσιες αρμοδιότητες κρατήθηκε μυστικό για ημέρες, μέχρι που κυρώθηκε την 5η Δεκεμβρίου. Μία ημέρα μετά τη συνάντηση του Ελληνα πρωθυπουργού και του Τούρκου Προέδρου, στο περιθώριο της επετειακής Συνόδου του ΝΑΤΟ.

Πέτρος Λιάκουρας
Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Το μνημόνιο του 2019 στο μικροσκόπιο

Το μνημόνιο αυτό είναι μια συμφωνία που ορίζει θαλάσσια όρια με συντεταγμένες και διατάξεις περί θέσεως σε ισχύ, περί διευθετήσεων διαφορών, περί τροποποιήσεώς της, καθώς και για την υποχρεωτική πρωτοκόλληση στα Ηνωμένα Εθνη. Η ολοκλήρωση των εσωτερικών διαδικασιών, δεδομένων των συνθηκών της έωλης συνταγματικότητας που διατρέχει το σύνολο των διεθνών ενεργειών της αναγνωρισμένης κυβέρνησης της Λιβύης, έληξε με την έγκριση του Προεδρικού Συμβουλίου. Παρακάμφθηκε η έγκριση του Κοινοβουλίου.

Το μνημόνιο καθορίζει μια λεπτή σε πλάτος ζώνη υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης διαγωνίως από το νοτιοδυτικό άκρο της Τουρκίας ως την ανατολική πλευρά της Λιβύης. Οι εκατέρωθεν ακτογραμμές βάσης είναι αρκετά στενές, η δε οριοθετική γραμμή έχει μήκος μόλις 18,5-19 ναυτικά μίλια. Η υφαλοκρηπίδα της Τουρκίας, κατά το μνημόνιο, όπως διόρθωσε τις συντεταγμένες το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών, εκμηδενίζει την επήρεια της Ρόδου, της Καρπάθου, της Κάσου και της ανατολικής ακτής της Κρήτης.

Η προτεινόμενη από την Τουρκία οριοθέτηση είναι αδιανόητη, διότι παρεμβάλλονται ελληνικά νησιά, τα οποία έχουν επήρεια. Αυτήν την επήρεια μάχεται η Αγκυρα, με το να διακηρύσσει ότι τα νησιά αυτά μετά το όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης τους δεν μπορούν να διεκδικούν υφαλοκρηπίδα. Ετσι αυθαίρετα, κάτι που ούτε το Διεθνές Δικαστήριο δεν θα δεχόταν χωρίς χρήση των κριτηρίων που θέτει. Τα νησιά αυτά συνθέτουν το τόξο Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου και Κρήτης, που είναι το αναμφισβήτητο για καθένα νησί σημείο βάσης προοπτικής οριοθέτησης της Ελλάδας με την Αίγυπτο. Εκμηδενίζεται η επήρεια των νησιών, προκειμένου να ικανοποιηθεί η προβολή των τουρκικών νοτιοδυτικών ακτών προς τη Λιβύη.

Με τη σπουδή της η Τουρκία αποκαλύπτει και τις επιδιώξεις της να προκαταλάβει την Ελλάδα. Να κατοχυρώσει τα τετελεσμένα, μέσα από είδος συμφωνίας που το αντικείμενό της ενέχει νομικά προβλήματα. Να εξουδετερώσει την επήρεια των νησιών. Να ματαιώσει την προσδοκία της Ελλάδας και να της στερήσει να ασκήσει τα ipso facto δικαιώματά της που παράγουν τα νησιά της, που είναι η μόνη πρόσβασή της στην ανατολική Μεσόγειο. Να την εμποδίσει σκοπίμως από την οριοθέτηση με την Αίγυπτο.

Η Τουρκία αποκλείει την ευλόγως νόμιμο δικαιούχο, την Ελλάδα, από το να οριοθετήσει και απολαύσει τα δικαιώματά της, προκειμένου να αποκτήσει δικαιώματα βάσει μιας συμφωνίας με μια χώρα, τη Λιβύη, η οποία μαστίζεται από μια συνταγματική κρίση που έχει προκαλέσει ο πολυετής εμφύλιος. Και την οποία χώρα εκμεταλλεύεται πολιτικά προκειμένου να πετύχει ένα όφελος που υπό συνθήκες νομιμότητας δεν θα πετύχαινε. Θα ήταν διαφορετική η επιλογή της Λιβύης υπό άλλο ομαλό καθεστώς. Προκαλείται έτσι ζημία στην Ελλάδα. Η παράπλευρη αρνητική συνέπεια μιας τέτοιας κίνησης είναι ότι θα αποστερηθεί και η Αίγυπτος από ένα σημαντικό ποσοστό υφαλοκρηπίδας, το οποίο θα της απέφερε η λογική οριοθέτηση με την Ελλάδα.

Ακόμη, δε, είναι παραβατική και κακόπιστη συμπεριφορά ότι η οριοθέτηση με βάση τις αρχές ευθυδικίας, αποκλείοντας τα νησιά, αποσκοπεί στη ζημίωση της Ελλάδας. Οι αρχές δεν ίσχυσαν μεταξύ των συμβαλλομένων, αλλά χρησιμοποιήθηκαν αυθαίρετα, και ως προς την ερμηνεία και ως προς την εφαρμογή, για να εκμηδενισθεί η επήρεια των ελληνικών νησιών. Πλην, όμως, η Ελλάδα δεν είναι συμβαλλόμενη και στο μνημόνιο αυτό επιβάλλεται μια μέθοδος οριοθέτησης χωρίς τη συναίνεσή της. Το μνημόνιο αμφισβητείται από την Ελλάδα. Δεν είναι αντιτάξιμο έναντι της Ελλάδας.

Παρότι θα ήταν δυνατόν να λυθούν πολλές από τις εκατέρωθεν διεκδικήσεις μέσω επαφών και διαλόγου αντί της μονομέρειας, εντούτοις η Τουρκία προχώρησε σε αυτή την αδιανόητη κίνηση. Η προσέγγισή μας για μια συνολική οριοθέτηση χωρίς τετελεσμένα, αν και φαίνεται να απομακρύνεται, πρέπει εις πείσμα να επιδιώκεται.

ΚΡΙΣΙΜΟ παράγοντα για τα εθνικά ζητήματα του Ελληνισμού στον γεωγραφικό και ζωτικό χώρο γεωπολιτικής, γεωοικονομικής και γεωπολιτισμικής δράσης του, που μπορούμε να ορίσουμε ως τον υδάτινο άξονα Μαύρη Θάλασσα - Στενά - Αιγαίο - ανατολική Μεσόγειος, αποτελεί το πώς αντιμετωπίζονται τα εθνικά μας δίκαια από τους παγκόσμιους γεωπολιτικούς δρώντες, όπως οι ΗΠΑ.

Γεώργιος Κ. Φίλης
Ph.D., εκτελεστικός πρόεδρος του Διεπιστημονικού Κέντρου Ευρωπαϊκών & Μεσογειακών Μελετών «Ιωάννης Καποδίστριας»

Οι ΗΠΑ, η κυπριακή ΑΟΖ και η «απάντηση» του Ελληνισμού

Μέσα στο πλαίσιο αποσαφήνισης της επίσημης πολιτικής της Ουάσιγκτον αναφορικά με μια παράμετρο των ελληνοτουρκικών ζητημάτων, του Κυπριακού, και συγκεκριμένα του ζητήματος των θαλάσσιων ζωνών, υπήρξε ερώτημα προς το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, το οποίο σε μετάφραση έχει ως εξής: «Ακολούθως των συναντήσεων στο υψηλότερο επίπεδο στην Ελλάδα και στην Κύπρο, με τις ηγεσίες των κρατών αυτών, είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες πεπεισμένες και σκοπεύουν να ζητήσουν -επισήμως μέσω μιας δήλωσης- από την Τουρκία να απόσχει από παράνομες δραστηριότητες εξόρυξης όχι από τα διεθνή ύδατα, αλλά από την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας;».

Η απάντηση από το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, με ημερομηνία 26 Νοεμβρίου 2019 και μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος, ήταν αφοπλιστική: «Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι σταθερές στο μήνυμά τους αναφορικά με τις δραστηριότητες εξόρυξης σε περιοχές για τις οποίες η Κύπρος ισχυρίζεται (claims) ως Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της...».

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό πως οι ΗΠΑ δεν προχωρούν στο αυτονόητο, δηλαδή να χαρακτηρίσουν παράνομες τις τουρκικές δράσεις και να αναγνωρίσουν Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στην Κύπρο.

Η συγκεκριμένη στάση έχει να κάνει μεν με ευρύτερα γεωπολιτικά συμφέροντα των ΗΠΑ, όμως η τήρηση υποτιθέμενων «ίσων αποστάσεων», πρώτον, εξισώνει «θύτη» και «θύμα», δεύτερον, ενισχύει την προκλητικότητα της Τουρκίας, με εμφανές αποτέλεσμα το μνημόνιο που υπέγραψε με τη Λιβύη, τρίτον, οδηγεί, αντί να απομακρύνει, την περιοχή σε κρίση και κυρίως αποδεικνύει πως το ελληνικό πολιτικό σύστημα για δεκαετίες αδυνατεί να πείσει για το αυτονόητο.

Και τώρα τι κάνουμε; Συντασσόμενοι όλοι πίσω από μια ιστορικής σημασίας διπλωματική, περιφερειακή και παγκόσμια εκστρατεία υπεράσπισης των εθνικών δικαίων μας και πείθοντας τόσο την Τουρκία όσο και τη διεθνή κοινότητα για την αποφασιστικότητα υπεράσπισης των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων ΕΜΠΡΑΚΤΩΣ, καθοδηγούμε τις εξελίξεις και δεν τις ακολουθούμε. Το έθνος των Ελλήνων, σφυρηλατώντας την εθνική του ενότητα και το φρόνημα, θα καταδείξει σε εχθρούς και φίλους πως δεν αποτελεί βορά στις επιδιώξεις τους.